

LLETRES I MÚSICA

Entorn de la novel·la familiar

No hi ha dubte de la rellevància del paper de la família en la història de la novel·la contemporània, la que millor defineix la vida humana des del segle XIX quan s'imposa el corrent del realisme, un isme més, es digui el que es digui. Tots els grans mestres han passat per aquest sedàs, des de Tolstoi, Dickens, Proust i Céline a Philip Roth, que la va reflectir com ningú en les seves obres autobiogràfiques, i les que no ho són tant.

L'entradeta ve a tomb per dues interessants aportacions que ens arriben de la mà de l'andorrana Teresa Colom (1973) i el barceloní Marià Veloy (1978) amb *Tot va passar alhora* (Comanegra) i *Le-verkusen 88* (Alrevés). No cal dir que els aficionats al futbol recordaran una de les finals europees perdudes a terres alemanyes per un equip espanyolista dirigit per l'astut Javi Clemente, que va perdre els papers en una eliminatòria que venia amb un avantatge de 3 a 0 a Sarrià i on els periquitos van sucumbir després d'arraconar-se amb un equip ple de defenses, que no va ser capaç de fer valdre

Colom i Veloy, en imatges d'arxiu ■ EL PUNT AVUI

el resultat. Veloy utilitza aquesta final èpica per traçar una novel·la familiar, on destaca la figura del seu avi, un sòlid migcampista dels anys quaranta, que va militar deu anys al conjunt periquito. No idolatra la figura de l'avi, però sí que li serveix per pivotar els dife-

rents marcs i àmbits de la novel·la. M'agrada l'inici on el narrador viatja fins a la platja corunyesa de Riazor i mostra els seus dots en les descripcions, que revelen, així mateix, uns estats d'ànim que desemboquen en la malaltia dels dies del covid.

David Castillo

And I heard a voice

■ Arvo Pärt

■ Discogràfica: ECM

■ L'estonià Arvo Pärt és un dels pioners de la música sacra actual, màxim representant del minimalisme sacre. Amb el conjunt vocal Vox Clamantis signen un disc, enregistrat a la catedral de Haapsalu. Si tenen ganes d'experimentar emocions profundes, no dubtin a sentir-lo, sols o en companyia. ■

Colom, que ha descrit força els seus ambients familiars a la seva obra poètica, aprofita *Tot va passar alhora*, per introduir-nos als inferns familiars, ni que siguin petits. Els que havíem gaudit dels universos tecnològics d'obres anteriors, sovint gèlids i impactants, esperàvem una obra de confirmació. Més després de llibres tan encertats com els contes surreals de *La senyoreta Keaton i altres bèsties*, i *Consciència*, on feia un recital de mons paral·lels quasi gòtics. La nova és un exercici de memòria on els draps bruts i les incomprendions tenen un paper massa determinant, i que deixen de banda la bellesa davant aspectes més sòrdids. Les decisions vistes amb perspectiva no hi compten perquè contenen massa trampes. Totes les famílies van fardades de les seves tenebres, però no sé si dramatitzar-ho és la teràpia adequada. Colom, no obstant, avança en la seva obra novel·lística, que esperem que abandoni el realisme per tornar a la ficció de les narracions referides. Ho pot fer i espero que ho faci.

Recomano les dues novel·les perquè recreen la Catalunya actual, tan defectuosa i, alhora, brillant. Fetes per la generació que ara mana, tot i que el país va, sortosament, a la deriva. ■

CRÍTICA

Emancipar des de dins

“El món no resta a fora: penetra, dolç, en mi: / el sol, el vent, la pluja, la glòria del jardí, / les lleis de la natura... / La ment amorosaix la seva arquitectura. / I viure és com florir”, fragment de ‘Tapissos, Teories’, de David Jou (a ‘Urpes de fumera’).

El medi ambient constitueix el marc essencial que fa possible la vida. Inclou tots els elements naturals, com l'aire, l'aigua, la terra i els éssers vius, i tots els processos ecològics que garanteixen l'equilibri i la continuïtat dinàmica de les espècies. Malgrat determinats grupuscles reaccionaris s'entestinen a negar-ho, és ben sabut a través de nombroses recerques científiques que aquest equilibri es veu greument amenaçat per l'activitat humana, per un model econòmic basat en el creixement il·limitat, el consum desmesurat i l'explotació intensiva dels recursos. Sovint, però, oblidem que nosaltres, les persones, també formem part d'aquesta natura.

Aquests desequilibris penetren dins nostre, com a part de la natura integrant que som, i ens afecten. “El món no resta fora, penetra [...] en mi”, ens diu David Jou. I, si “viure és com florir”, potser deixarem de fer-ho i ens marciem.

Aquest mes us presento dos llibres que aborden aquesta qüestió des de les seves arrels: la necessitat d'una transició ecològica i la importància de l'aigua com a recurs vital compartit per tota la natura. A *La transició ecològica. Què és, com tindrà lloc, qui la farà?*, Ernest Garcia, catedràtic emèrit de sociologia de la Universitat de València i expert en la sociologia del medi ambient, ens recorda des del primer moment que no estem davant un debat teòric, sinó d'una realitat palpable. Per a ell, la transició ecològica no és una opció, sinó una imposició dels límits planetaris. El seu punt de partida és clar i contundent: el model industrial i consumista que hem heretat ja no és viable. Hem de canviar radi-

La transició ecològica

■ Autor: Ernest Garcia

■ Editorial: Afers (2025)

■ Pàgines: 122

calment la nostra relació amb l'energia, els recursos i la naturalesa. Adverteix, però, que aquest canvi no es produirà sol ni vindrà de remeis tecnològics miraculosos. Ha de florir dins

Aigua

■ Autor: Gemma Puig

■ Editorial: Ara llibres

■ Pàgines: 216

nostre per estimular una voluntat política real per reformar el poder, una reorganització social i una dissensió oberta.

Per la seva banda, la meteoròloga Gemma Puig ens acosta

cap a una dimensió concreta i essencial de la vida: l'aigua. Al volum *Aigua, un recurs vital*, ens proposa una mirada profunda i accessible sobre com l'aigua vertebrava la vida, l'alimentació i la producció humana. A través de dades, relats i metàfores, ens fa comprendre què representen quantitats com 70 litres d'aigua per produir una poma, o què és la petjada hídrica d'uns pantalons texans. No és, però, una denúncia conformista. Proposa alternatives, tot un seguit de canvis personals i col·lectius que, si també floreixen dins nostre, poden fer la diferència.

La lectura d'aquests dos llibres no permet que ens quedem a la zona còmoda de fer allò que faci menys mal. Ens crida a empoderar-nos per superar els nostres límits mentals amb compromís, valentia i coherència. Emancipar-nos des de dins de les idees tradicionals preestablertes per emancipar la natura. I permetre, així, que el món penetri dolç, com ens diu David Jou. ■

David Bueno

